

Bir Dünya Mirası Koruma Altına Alınıyor Derin Miras Projesi hayata geçti

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı ile 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu iş birliğinde yürütülen Derin Miras projesi kapsamında, Çanakkale Boğazı'ndaki tarihi gemi batıklarının korunması ve sürdürülebilir dalış turizmine kazandırılması için yeni bir dönem başladı. Katodik koruma yöntemi ile koruma altına alınan tarihi HMS Louis batığına, çalışmaların tamamlanmasının ardından ilk dalış gerçekleştirildi. "Derin Miras" projesi, dünya kültürel mirasını korurken yerel ekonomiye ve su altı biyolojik çeşitliliğine katkı sağlayacak.

Birinci Dünya Savaşı sırasında dünya tarihinin en önemli dönüm noktalarından birine sahne olmuş Çanakkale Deniz Savaşları'ndan bu yana 111 yıldır Çanakkale Boğazı'nın derinliklerinde sessizce varlıklarını sürdüren batıklar, günümüzde yalnızca dünya kültürel mirasının değil deniz ekosisteminin de önemli unsurları arasında yer alıyor. Ancak iklim değişikliğine bağlı olarak deniz sıcaklıkları ve su altı ekosistemlerinden kaynaklanan değişimler, batıkların fiziksel ve biyolojik olarak daha hızlı aşınmasına neden oluyor.

Bu eşsiz mirası korumak ve sürdürülebilir dalış turizmine kazandırmak amacıyla hayata geçirilen "**Derin Miras**" projesi için Ocak ayında dünyanın en büyük yat ve su sporları fuarı Boot Düsseldorf'ta **Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı** ile Türkiye'den Limak ve Yapı Merkezi, Güney Kore'den DL E&C ve SK ecoplant şirketlerinin kurduğu ortak girişim tarafından inşaatı tamamlanan ve işletmesi yürütülen **1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu (ÇOK A.Ş.)** arasında bir ortaklık protokolü imzalanmıştı.

Protokol kapsamında yürütülen bu iş birliği ile Çanakkale batıklarının belgelenmesi ve dijital olarak kayıt altına alınması, katodik koruma ile kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması, deniz ekosisteminin korunması ve sürdürülebilir dalış turizminin geliştirilmesi hedefleniyor. Bu ortaklık, 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu gibi bölgesel kalkınmayı hedefleyen dönüştürücü altyapı yatırımları ile kültürel mirasın korunmasının birlikte yürütülebileceğini gösteren önemli bir örnek oluşturuyor.

Çevre dostu bir koruma yöntemi olan katodik koruma ile batıklara fiziksel bir müdahale yapılmadan, batıkların yanlarına özel bir cihaz (çinko anot) yerleştirilerek korozyonun durdurulması sağlanıyor. Katodik koruma yöntemi sayesinde batıktaki korozyon durdurulurken, yüz yılı aşkın süredir deniz altında bulunan bu yapıların balıklar, omurgasızlar ve diğer deniz organizmaları için yaşam alanları oluşturarak biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı sağlanıyor.

Katodik korumadan sonra ilk dalış HMS Louis'e

Bu yenilikçi proje kapsamında, tarihi bir dönüm noktası yaşandı ve ilk katodik korumanın uygulandığı batık olan HMS Louis gemisine dalış yapıldı. Türk ve dünya basınına bir dalış deneyimi ile tanıtılan Derin Miras projesi; projenin sözcüleri **Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanı İsmail Kaşdemir** ile **1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu (ÇOK A.Ş.) CFO'su Murat Sarıkaya** ve **basın mensuplarının** katılımıyla gerçekleştirildi.

Profesyonel dalış eğitmenlerinden oluşan uzman bir ekibin yönetiminde gerçekleştirilen bu anlamlı dalışa, dünya çapında tanınan ünlü İsveçli su altı fotoğrafçısı **Alex Dawson** da eşlik etti. Dawson, ilk katodik korumadan sonra yapılan bu dalışta, koruma altına alınan tarihi gemiyi fotoğraflayarak ölümsüzleştirdi.

Ayrıca, 18 kilogramlık ağırlıkla su altında 81,60 metre yürüyerek genel klasmanda Guinness Dünya Rekoru'nun sahibi olan milli serbest dalış sporcusu **Bilge Çingiray**, HMS Louis batığına serbest dalış gerçekleştirdi.

Tarihin derinliklerindeki şahit: HMS Louis

Katodik koruma sonrasında ilk dalışın gerçekleştirildiği Suvla Koyu'nun kuzeyinde, 13 metre derinlikte bulunan İngiliz Kraliyet Donanması'na ait muhrip tipi HMS Louis batığı, 1915 yılında Çanakkale Deniz Savaşları'nda yer almıştı. Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı arşivlerinde yer alan kayıtlara göre HMS Louis darbe ve şiddetli rüzgâr nedeniyle sürüklenerek karaya oturmuş ve olumsuz hava koşulları nedeniyle kurtarılamamıştı. Gemi bugün hâlâ bütüncül yapısını koruyarak su altında görülebiliyor.

İsmail Kaşdemir: "Evrensel bir sorumluluk projesi"

Gerçekleştirilen tarihi dalışın ardından konuşan **Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanı İsmail Kaşdemir**, projenin evrensel boyutuna vurgu yaptı. Çanakkale Boğazı'nın derinliklerinde yer alan batıkların insanlık tarihinin ortak hafızasını taşıyan eşsiz kültürel miras unsurları olduğunu belirten Kaşdemir, Derin Miras'ın bu mirası geleceğe taşıyan evrensel bir sorumluluk projesi olduğunu ifade etti.

Kaşdemir; "Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı olarak Çanakkale Boğazı'ndaki batıkları dalış sporuna açtık ve Gelibolu Tarihi Sualtı Parkı'nı dünyanın önde gelen dalış merkezlerinden biri haline getirmeyi hedef olarak koyduk. Bu evrensel sorumluluk projesinde 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu'nun stratejik ortağımız olması uluslararası tanıtım gücümüzü artırıyor" dedi.

Derin Miras projesi ile Gelibolu Tarihi Sualtı Parkı'nın dünyanın en popüler su altı parklarından biri olma yolunda çok önemli bir adım daha atılmış olduğunu söyleyen Kaşdemir, su altındaki bu dünya mirasına tanıklık etmek üzere tüm dünyadaki dalış meraklılarını bu keşfe davet etti.

Murat Sarıkaya: "Geçmişten geleceğe uzanan bir taahhüt"

Projeye uzun soluklu bir taahhülle ortak olarak destek veren **1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu (ÇOK A.Ş.) CFO'su Murat Sarıkaya** ise yaptığı konuşmada; sürdürülebilirlik vizyonunun altını çizdi. Sarıkaya, "Bugün bu coğrafyanın barındırdığı eşsiz tarihi mirasa sahip çıkmak için çok anlamlı bir buluşmada bir araya geldik. Dünyanın en uzun orta açıklıklı asma köprüsü olan 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu'nu hayata geçirdiğimiz ilk günden bu yana bölgenin sosyal, kültürel, çevresel ve ekonomik gelişimine katkı sunmayı önceliklerimiz arasında görüyoruz. 'İyi bir komşu olma' anlayışıyla bugüne kadar bölgede 321 çevresel ve sosyal projeyi hayata geçirdik. Derin Miras Projesi ise bu çalışmaların en kıymetlilerinden biri olarak bizim için ayrı bir anlam taşıyor. Sürdürülebilirliği yalnızca geleceği inşa etmek değil, geçmişten emanet aldığımız değerleri koruyarak geleceğe taşımak olarak görüyoruz. Derin Miras, uzun yıllar boyunca sahip çıkacağımız ve yaşatacağımız kalıcı bir proje olacak." dedi.

Dünyanın en popüler su altı parklarından biri olacak

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Çanakkale Boğazı'ndaki 27 adet batığı ve 2 adet resif olmak üzere 29 farklı noktayı dalış sporuna açmış ve Gelibolu Tarihi Sualtı Parkı'nı dünyanın önde gelen dalış merkezlerinden biri haline getirmeyi hedef olarak koymuştu. Aralarında TÜBİTAK, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin yer aldığı üniversite ve kurumlarla yürütülen iş birlikleri sayesinde batık alanlarındaki biyolojik çeşitlilik, deniz yaşamı ve ekosistem sağlığı araştırılıyor ve destekleniyor.

Derin Miras projesi ise uluslararası dalış turizmi için çekici bir destinasyon yaratarak yerel ekonomiye önemli katkı sağlayacak. Sürdürülebilir turizm anlayışıyla yürütülecek proje hem doğaya hem tarihe saygılı bir yaklaşımla Çanakkale'nin turizm potansiyelini artıracak. Aynı zamanda batıklar, su altı tarihi ve bilimsel araştırmalar için benzersiz bir laboratuvar işlevi görecek.

**ÇANAKKALE
SAVAŞLARI**
GELİBOLU TARİHİ
ALAN BAŞKANLIĞI

1915 ÇANAKKALE

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Hakkında

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Çanakkale Deniz ve Kara Savaşları'nın meydana geldiği Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı'nın tarihi, kültürel ve manevi değerleri ile doğal dokusunun korunması, yaşatılması, geliştirilmesi, tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılması ve yönetimini sağlamak üzere 2014 yılında kurulmuş olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ilgili kuruluşudur.

<https://canakkaletarihialan.gov.tr/tr>

ÇOK A.Ş. Hakkında

Çanakkale Otoyol ve Köprüsü İnşaat Yatırım ve İşletme A.Ş. (ÇOK A.Ş.), 2017 yılında 1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu projesini gerçekleştirmek üzere kurulmuştur. Proje; Malkara ile Çanakkale arasında 1915 Çanakkale Köprüsü'nü de içeren 89 kilometre otoyol ve 12 kilometre bağlantı yolundan oluşmaktadır. Türkiye'den Limak ve Yapı Merkezi, Güney Kore'den DL E&C ve SK ecoplant şirketleri ÇOK A.Ş.'nin dört eşit ortağıdır. Dünyanın en uzun orta açıklıklı asma köprüsü unvanına sahip 1915 Çanakkale Köprüsü 18 Mart 2022'de hizmete açılmıştır.

<https://www.1915canakkale.com/>

HMS Louis Hakkında

Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı kapsamında, Suvla Koyu'nun kuzeyinde, 13 metre derinlikte bulunan batıktır. İngiliz Kraliyet donanmasına hizmet veren muhrip sınıfı savaş gemisi 1912 yılında denize indirilmiş ve 1913 yılında hizmete girmiştir. Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı arşiv taramasında elde edilen "Report 1914-1916" adlı belgeye göre gemi; Çanakkale Savaşı sırasında, 30 Ekim 1915 tarihinde römorkörle çarpışarak hasar almış, sürüklenerek kuma oturmuş ve kurtarma çalışmaları sırasında parçalanarak kullanılamaz hale gelmiştir. Kurtarma çalışmaları sadece gece gerçekleştirilmiş ve geminin kullanılmaz olduğunun anlaşılması için gemi, çevresindeki kayalık yapı ile uyumlu bir şekilde boyanmıştır. Böylelikle Türk tarafının bu destroyeri hedef alamayacağı düşünülmüştür. 82 metre boyunda olan geminin 45 metrelik kısmı kumun üzerindedir kalan kısmı ise kumun altındadır. Batığın kum üzerinde kalan ve dalgıçlar için içerisindeki balık ve canlı çeşitliliği ile fotoğraf çekmek için önemli bir noktası olan 4 adet Yarrov tipi kazanı ise iyi durumdadır.

<https://www.divinggelibolu.com/tr/anasayfa>

Alex Dawson Hakkında

İsveçli su altı fotoğrafçısı Alex Dawson, batıklar, mağaralar ve ekstrem su altı ortamlarında gerçekleştirdiği çekimlerle uluslararası alanda tanınmaktadır. 1993 yılından bu yana su altı fotoğrafçılığı yapan Dawson, özellikle tarihi batıklar ve deniz koruma projelerine odaklanan çalışmalarıyla öne çıkmaktadır. 2024 yılında Greenland'da çektiği "Whale Bones" adlı fotoğrafıyla dünyanın en prestijli su altı fotoğrafçılığı ödüllerinden biri olan Underwater Photographer of the Year ödülünü kazanmıştır.

<https://www.alex-dawson.com/#/>